

Remissvar ”Skogsutredningens betänkande SOU 2020:73 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen”

Diarienummer M2020/01926

Stora Enso har tagit del av ovanstående remiss och lämnar härmed följande synpunkter.

Stora Enso är en ledande global leverantör av förnybara lösningar inom förpackningar, biomaterial, träprodukter och papper och med detta en del av bioekonomin. Vi har cirka 26 000 medarbetare i över 30 länder och våra aktier är noterade på Nasdaq Helsinki (STEAV, STERV) och Nasdaq Stockholm (STE A, STE R).

Våra fiberbaserade material är förnybara, återvinningsbara och fossilfria. Våra lösningar erbjuder koldioxidsnåla alternativ till produkter baserade på icke förnybara resurser. Vi menar att allt som tillverkas av fossilbaserade material i dag kan tillverkas av träd imorgon.

Stora Enso Skog tillhör den nya skogsdivisionen, som startade sin verksamhet i början av 2020. Den inkluderar alla Stora Ensos skogstillgångar i Sverige samt 41 procent av Tornator som har merparten av sina skogstillgångar i Finland. Divisionen inkluderar virkesförsörjningen i Finland, Sverige, Ryssland och Baltikum. Våra fokusområden är hållbart skogsbruk, konkurrenskraftig virkesförsörjning till Stora Ensos bruk och sågverk samt innovation. För en stor aktör inom bioekonomin som Stora Enso är tillgången till virke avgörande. Idag är Stora Enso en av världens största privata skogsägare.

Generella synpunkter

Stora Enso anser att Skogsutredningen var ett bra initiativ, vi tror på samverkan och att vi når längre tillsammans. Vi är medvetna om att uppdraget var komplext och nästintill omöjligt, när utredningen på kort tid ska finna lösningar på de mest konfliktfyllda områdena kopplat till skogen. Det är av yttersta vikt att värna om principen ”frihet under ansvar”, då vi tror på skogsägarnas ansvar, kunskap, nyfikenhet och handlingskraft. Stora Enso är därmed övertygade om att denna princip är en förutsättning för att svenskt skogsbruk ska kunna fortsätta att utvecklas hållbart och innovationsdrivet. Vi vill betona att det är otroligt viktigt att Sverige redovisar sina internationella åtagande inom till exempel naturvård lika som andra länder, annars kan det resultera i en missvisande bild av svenskt skogsbruk. Vi välkomnar därmed, att regeringen har givit Naturvårdsverket i uppdrag att utreda detta.

Vår samlade bedömning är att vi ställer oss bakom många av förslagen, vi anser dock att en del behöver förtydligas eller utvecklas, samt att några inte skall genomföras. Vi synliggör detta, genom att ge detaljerade synpunkter angående de fem delar som utredningen är uppbyggd kring.

- Del 1) ”En tydlig skogspolitik för biologisk mångfald och växande cirkulär bioekonomi”
- Del 2) ”Nya och utvecklade skydds- och ersättningsformer”
- Del 3) ”Nyckelbiotoper”
- Del 4) ”Kunskaper om naturvärden i skogen samt hur kunskapsunderlag om naturvärden ska tas fram och hanteras”
- Del 5) ”Fjällnära skog”

Varje avsnitt inleds med en sammanfattning, därefter har vi valt att yttra oss kring varje enskilt förslag kopplat till den aktuella delen.

Detaljerade synpunkter

Del 1) En tydlig skogspolitik för biologisk mångfald och växande cirkulär bioekonomi

Sammanfattning

Stora Enso tillstyrker förslaget att tillsätta en oberoende nationell samordnare. Utredningens förslag att integrera alla delar som rör skogen samtidigt, anser vi är klokt, så att viktiga beslut om skogen kan utgå från en helhetsbild av skogens roll och alla dess nyttor.

Vi tillstyrker även framtagandet av ett nationellt mål för tillväxt i skogen och att en bioekonomistrategi bör vara tätt sammankopplad med det nationella skogsprogrammet. Vi vill poängtera att det är viktigt att vi lyckas maximera de nyttor som kan skapas i skogen utan att samhällsekonomin och äganderätten påverkas negativt. Det är också angeläget att beakta olika näringars konjunkturberoende och samhällsekonomiska bidrag. Med en växande naturturismnäring är det även viktigt att utreda både dess påverkan på allemansrätten och hur allemansrätten påverkar denna näringsgren. Det är också viktigt att utreda hur avtal kring nyttjande av mark kan och bör tecknas.

Vi välkomnar en översyn av lägsta ålder för förnygringsavverkning (LÅF) och anser att det är klokt att se över ransoneringsreglerna samtidigt. Vi instämmer med utredningen, att det är önskvärt att förenkla reglerna gällande brukningsenhet.

Vi ställer oss också bakom förslagen om rådgivning för produktion, naturvårdande skötsel, miljöhänsyn och klimatanpassning i skogsbruket, Klövviltsförvaltning och Skogsskadecenter.

Vi välkomnar att utredningen föreslår faktabaserade underlag för beslut gällande biologisk mångfald. Ett vetenskapligt råd kan med en klok sammansättning och väl utformat uppdrag bidra till detta. Vi anser att om rådet ska få samma betydelse och roll som det Klimatpolitiska rådet, bör rådet bestå av en mer diversifierad grupp än bara ledamöter med hög vetenskaplig kompetens inom skoglig naturvårdsbiologi.

Rådet bör kompletteras med skogliga produktionsforskare, för att skapa en arena för diskussion om hur produktion och biologisk mångfald kan förenas i skogen. Vi föreslår att även personer med praktisk erfarenhet av att planera och utföra naturvårdsbiologiska åtgärder i skogsbruket ska ingå för att säkerställa välbehövlig kunskapsöverföring mellan teori och praktik. Såsom är fallet i Klimatpolitiska rådet, det är även viktigt att kunniga ekonomer ingår. Vi förordar alltså ett råd där vetenskap kan möta praktik inom en ram för vad som kan anses vara ekonomiskt möjligt. Vi är övertygade om att ett sådant råd skulle kunna bli en dynamisk knutpunkt och kunskapsnod för beslutsstöd om hur man förenar produktion och biologisk mångfald inom skogsbruket.

Stora arealer mark brukas idag inte inom skogsbruket, eftersom marken inte klassas som produktiv. Exempel på detta är alla olika typer av improduktiv skogsmark. Denna mark kan idag och i framtiden vara en viktig byggsten för den biologiska mångfalden. Vi tillstyrker därmed utredningens slutsats att det skall skapas mer kunskap kring hur denna mark påverkar ekosystemtjänster samt att denna mark skall ingå i Aichimål 11.

Vi vill även poängtera vikten av att jämföra vad som inkluderas i den nationella målsättningen med uttolkningen i andra länder, annars riskerar Sverige att falla ut sämre i internationella jämförelser, än vad som är korrekt. Detta på grund av att vi har en högre ambitionsnivå.

Vi ställer oss bakom förslaget om ekoregioner, men ställer oss tveksamma till förslaget om att "minst 17 procent av Sveriges totala skogsmark bevaras uppdelat på de olika skogsnaturtyperna". Detta på grund av att 17 % i Aichimål 11 omfattar mer/annan mark än bara skogsmark, samt att strikta mål gällande skogsnaturtyper kan innebära en suboptimering, som minskar den faktiska nyttan för biologisk mångfald. Det är en bra ambition att uppnå representativitet i avsättningarna baserat på skogstyp, men vi anser att det är bättre att formulera representativiteten som en ambition och inte ett mål.

Vi ställer oss också bakom utredningens inriktning att högkvalitativa avsättningar och naturvårdande skötsel för ökad biologisk mångfald bör vara fokus, för att undvika att onödigt stora arealer tas i anspråk.

9.3 Ett förslag gällande att tillsätta en Nationell samordnare för skogsprogrammet

Vi menar likt utredningen att en oberoende och fristående samordnare kan gynna processen. Utredningens förslag att integrera alla delar som rör skogen samtidigt, anser vi är klokt, så vi ser helheten.

Samordnarens roll kommer kräva en väldigt kommunikativ och lösningsorienterad person, då den kommer få balansera olika ståndpunkter kopplat till skogsbruket. Vi vill betona att det är otroligt viktigt med samverkan och utifrån detta tar markägaren beslut.

9.4 Tre förslag gällande en växande cirkulär bioekonomi med bas i skogen.

Det är bra med ett mål för hållbar tillväxt i skogen. Målet bör också inkludera ett hållbart uttag ur skogen. Det är viktigt att skilja på mål och potential. Potentialen som används för att definiera målet, när olika samhällsintressen ska vägas mot varandra, måste vara en objektivt värderad potential. Avser utredningen att ställa upp ett mål specifikt för tillväxten utan att väga den mot övriga intressen i den kommande bioekonomiska utvecklingen? Det framgår inte av formuleringen, men om så är fallet är det tveksamt om målet för den skogliga tillväxten bäst tas fram i en gemensam dialogprocess. Hellre då att skogliga produktionsforskare tillsammans med det operativa skogsbruket tar fram potential och mål. Det är rimligt att målformuleringen tar avstamp i ett antagande att en reducerad brukad areal – av skogsbruket – bör kunna innebära en intensifiering av brukandet på den kvarvarande arealen.

Vi ställer oss positiva till att en bioekonomisk strategi avseende skogen tas fram genom en dialogprocess inom det nationella skogsprogrammet. Det är bra att Sverige får en överenskommen bioekonomisk strategi och det är viktigt att vi lyckas maximera de nyttor som kan skapas i skogen utan att äganderätten påverkas negativt.

Vi vill lyfta fram att det i arbetet med strategin är viktigt att beakta olika näringars konjunkturberoende och samhällsekonomiska bidrag. Utredningen konstaterar i kapitel 17.4.2 att "*Om förädlingsvärdena i skogsnäringen då ligger på samma nivå som i dag innebär det att bidraget till svensk ekonomi i termer av BNP på lång sikt kan öka med flera tiotals miljarder kronor per år. Det finns dock anledning att tro att*

förädlingsvärdet för svenska skogsprodukter kan komma att öka i framtiden, genom satsningar på ökad förädlingsgrad, vilket får en exponentiell betydelse för de samhällsekonomiska effekterna av ökad möjlig avverkning.”

De potentiella förädlingsvinster man redovisar är betydande. Det är därför rimligt att planerna skapas så att produktionsökningen i skogen taktar med en eventuell förändringen av den brukade arealen.

I arbetet med strategin är det också rimligt att en analys av hur en kraftig expansion av ekoturismen kan komma att påverka synen på allemansrätten. Aktuella exempel där allemansrätten och kommersiell turism/friluftsliv debatterats är spåravgifter i pistade skidspår och anlagda cykelleder, där ökade satsningar på turism/friluftsliv begränsat möjligheterna att kostnadsfritt använda spår och stigar. En kraftig expansion av ekoturismen kan komma att medföra ytterligare begränsningar.

I strategin eller handlingsplanen bör även formerna för kommersialiseringen av andra intressen på annan markägares mark, alternativt på den statligt ägda marken hanteras. Någon form av "lokalhyra" bör utredas för de aktörer som vill ta annans mark i anspråk för kommersiella ändamål, så att strukturerna för detta är tydliggjorda i samband med att övriga delar i utredningen klarnar. Det är också värdefullt om det slutliga förslaget kan presenteras med överenskomna verktyg för samverkan, till exempel avtalsmallar och plattformar för samverkan.

Vi bejakar förslaget att ta fram eller vidareutveckla en metod för aktuell nationell och regional statistik för bioekonomin. Det är viktigt att vi kan utvärdera effekterna av strategin. Det är självklart viktigt att baseline är väldefinierad och att ökning eller sänkningar i bioekonomin utgörs av faktiska förändringar och inte omfördelningar om trovärdigheten ska bibehållas.

9.5 Förslag om regelförenklingar för skogsbruket

Vi välkomnar en översyn av lägsta ålder för förnygringsavverkning (LÅF). Det är dock viktigt att analysera, hur en förändring kan tänkas påverka den förväntade produktionen. Till exempel, en höjning av LÅF har en stark påverkan på tillgängliga volymer. Vi menar att det kan bli svårt att anpassa LÅF till rennäringen och sociala frågor, då det ofta är lokala frågor.

Vi anser att det är klokt att se över ransoneringsreglerna samtidigt som LÅF, då de har en stark koppling till varandra. Utredningen föreslår krav på att markägare skall genomföra egenkontroll, för att säkerställa att reglerna följs. Det står inte vad egenkontrollen innebär. Det är viktigt att ha med sig att det kan bli kostsamt för den enskilde, samt bli tidskrävande.

Vi instämmer med utredningen, att det är önskvärt att förenkla reglerna gällande brukningsenhet. Vi tycker att exemplet, att koppla begreppet brukningsenhet till ett eller flera län istället för till kommun är bra. Dessa förändringar kan leda till hårdare ransoneringsregler för vissa skogsägare, vi instämmer med utredningen, att detta skall utredas.

Vi välkomnar förslaget att *”Regeringen bör utreda om planterad granskog som växer på mark, som varit åkermark efter år 1900, kan hanteras på ett enklare sätt.”*

9.6 Förslag om rådgivning för produktion, naturvårdande skötsel, miljöhänsyn och klimatanpassning i skogsbruket.

Vi tillstyrker förslaget. Det kommer framför allt att stimulera mindre markägare till ett ökat brukande av resursen skog. Det kommer öka arbetet med att lära av varandra och att tänka nytt. *"88 åtgärder ska öka tillväxten i skogen med 20 procent"* är en bra grund att arbeta vidare från. Detta är ett gediget arbete och rapport från den unika samverkansprocess där Skogsstyrelsen, skogsnäring, forskning och Naturskyddsföreningen deltagit. Åtgärderna handlar bland annat om att minska skogsskadorna, att sköta skogen effektivare och att använda bättre plantor.

9.7 Förslag om Klövviltförvaltning

Detta är ett bra förslag då det kommer gynna både skogsproduktion och ökad biologisk mångfald.

9.8 Ett förslag om Skogsskadecenter

Det är mycket viktigt med samordning gällande skogsskador. Detta är utmaningar vi är mitt uppe i, och står inför, kopplat till ett förändrat klimat som sannolikt kommer medföra en ökad mängd bränder i skog och mark, ökade angrepp av skadeinsekter som exempelvis granbarkborre, mm.

Vi anser att viltskadorna skall prioriteras under detta arbete, då vi redan idag kan se stora viltskador på våra marker.

9.9 Fem förslag gällande mer kunskap för att avgöra hur Sverige uppfyller åtaganden om bevarande av biologisk mångfald

Stora Enso välkomnar att utredningen föreslår faktabaserade underlag för beslut gällande biologisk mångfald. Ett vetenskapligt råd kan med en klok sammansättning och väl utformat uppdrag bidra till detta. Vi anser att om rådet ska få samma betydelse och roll som det Klimatpolitiska rådet, bör rådet bestå av en mer diversifierad grupp än bara ledamöter med hög vetenskaplig kompetens inom skoglig naturvårdsbiologi.

Rådet bör kompletteras med skogliga produktionsforskare, för att skapa en arena för diskussion om hur produktion och biologisk mångfald kan förenas i skogen. Vi föreslår att även personer med praktisk erfarenhet av att planera och utföra naturvårdsbiologiska åtgärder i skogsbruket ska ingå för att säkerställa välbehövlig kunskapsöverföring mellan teori och praktik. Såsom är fallet i Klimatpolitiska rådet, det är även viktigt att kunniga ekonomer ingår. Vi förordar alltså ett råd där vetenskap kan möta praktik inom en ram för vad som kan anses vara ekonomiskt möjligt. Vi är övertygade om att ett sådant råd skulle kunna bli en dynamisk knutpunkt och kunskapsnod för beslutsstöd om hur man förenar produktion och biologisk mångfald inom skogsbruket.

Gemensamma bedömningar av konnektivitet och representativitet gällande områden avsatta för naturvård är i grunden positivt och möjliggör att vi genom samarbete kan uppnå större effekt med våra frivilliga avsättningar. Det är viktigt att betona att denna rapportering av frivilliga avsättningar ska vara frivillig och att skogsägarna själva kan avgöra hur mycket och vilka av de frivilliga avsättningar som ska ingå i analysen.

Stora arealer mark brukas idag inte inom skogsbruket, eftersom marken inte klassas som produktiv. Exempel på detta är alla olika typer av improduktiv skogsmark. Denna mark kan idag och i framtiden vara en viktig byggsten för den biologiska mångfalden. Vi tillstyrker därmed utredningens slutsats att det skall skapas mer kunskap kring hur denna mark påverkar ekosystemtjänster samt att denna mark skall ingå i Aichimål 11.

Vi vill även poängtera vikten av att jämföra vad som inkluderas i den nationella målsättningen med uttolkningen i andra länder, annars riskerar Sverige att falla ut sämre i internationella jämförelser, än vad som är korrekt. Detta på grund av att vi har en högre ambitionsnivå.

Vi välkomnar ett system för uppföljning av miljöhänsyn. Vi vill dock spela in att detta bör utgöra underlag för en utredning av dess betydelse för långsiktig nytta för bevarande av biologisk mångfald. Eftersom en stor ändring i skogsbruksmetoder skedde under 1990-talet är det först nu de reella effekterna kan börja ses i landskapet. Skogsindustriernas rapport om *"Skogens biologiska mångfald – om arter, miljöarbete och statistik"* som släpptes i mars 2021 påvisar detta tydligt.

Vi anser att det är rimligt att en ny bristanalys genomförs och förespråkar att alternativ 2 används som huvudinriktning. Arters utbredning påverkas av andra faktorer än skogsbruk, exempelvis på grund av klimatförändringar och samhällets utbredning. Det viktigaste målet bör vara att upprätthålla livskraftiga bestånd på en tillräckligt omfattande geografi och inte överallt. Vi håller dock inte med om att utgångspunkten för analysen av behov av naturvårdande skötsel bör vara att *"alla områden avsatta för naturvård ska skötas för att fullt ut bevara och utveckla sina värden för den biologiska mångfalden"*. Många av våra frivilliga avsättningar är av typen naturvård orörd. Där har vi gjort bedömningen att högst naturvårdsnytta uppnås genom fri utveckling.

9.10 Ett politiskt ställningstagande om hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om biologisk mångfald i skogen

En politisk överenskommelse och tolkning av vad Sveriges internationella överenskommelser innebär inom området skulle vara en styrka och öka tydligheten för skogsbranschen. Det är dock viktigt att detta beslut och dessa definitioner är välgrundat och beaktar alla aspekter som påverkas av beslutet, inte minst samhällsekonomi.

Vi ställer oss bakom förslaget om definitionen av ekoregioner, men ställer oss tveksamma till förslaget att *"ett första antagande i fråga om ekologiskt representativt skydd av områden i enlighet med Aichimål 11 vara att minst 17 procent av Sveriges totala skogsmark bevaras uppdelat på de olika skogsnaturtyperna"*. Detta på grund av att 17 % i Aichimål 11 omfattar mer/annan mark än bara skogsmark, samt att strikta mål gällande skogsnaturtyper kan innebära en suboptimering, som minskar den faktiska nyttan för biologisk mångfald. Det är en bra ambition att uppnå representativitet i avsättningarna baserat på skogstyp, men vi anser att det är bättre att formulera representativiteten som en ambition och inte ett mål.

Enligt utredningen skulle begreppet skogsbiologiska värdekärnor kunna motsvara vad som avses med naturliga miljöer "natural habitats" enligt Aichimål 5 i en svensk kontext. Vi anser att det är viktigt att konsekvensen av denna definition tydliggörs i det fortsatta arbetet.

Vi ställer oss också bakom utredningens inriktning att högkvalitativa avsättningar och naturvårdande skötsel för ökad biologisk mångfald bör vara fokus, för att undvika att onödigt stora arealer tas i anspråk.

Vi vill även poängtera vikten av att jämföra vad som inkluderas i den nationella målsättningen med uttolkningen i andra länder, annars riskerar Sverige att falla ut sämre i internationella jämförelser, än vad som är korrekt. Detta på grund av att vi har en högre ambitionsnivå.

9.11 Ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen

Vi ställer oss positiva till ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen och är positiva till att samråd med skogsbruket lyfts fram som en viktig del för att säkerställa att sektorsansvaret för miljön samordnas med de statliga insatserna på ett effektivt sätt. Detta görs redan idag på ett förtjänstfullt sätt genom arbetet kopplat till "Målbilder för god miljöhänsyn".

Vi ställer oss också bakom att skydd av skog i huvudsak bör ske på frivillig grund.

Del 2) Nya och utvecklade skydds- och ersättningsformer

Sammanfattning

Stora Enso anser att nuvarande avvägning i grundlagen är rimlig att det är möjligt för staten att ta i anspråk enskild mark mot ersättning om det behövs för att tillgodose ett angeläget allmän intresse.

Däremot ser Stora Enso en problematik i bedömningen av vilken skog på enskild mark som i det enskilda fallet kan anses vara ett angeläget allmänt intresse att skydda, där en vägning ska ske av om intrånget i den enskilde markägarens äganderätt står i rimlig proportion till det allmännas intresse av att just denna skog ska skyddas. Bolaget finner här att staten har klara svårigheter att skapa legitimitet bland breda markägargrupper för sina ställningstagande och har svårt att i tjänstemannaled upprätthålla objektivitet och oväld i förhållande till starka särintressen.

Stora Enso upplever inte att det är brist på skyddsformer eller brist på initiativ från markägarhåll som är den trånga sektorn vad gäller att nå de nationella miljömålen som inbegriper skydd av levande skog, myllrande våtmarker mm. Den trånga sektorn är pengar. Så länge det objektivt sett fortfarande finns behov av att skydda mer skog för att uppnå angelägna allmänna intressen men det inte tillskjuts medel i statsbudgeten till en nivå som motsvarar dessa markers marknadsvärde plus 25 % (+ kostnaderna för administrationen), så hjälper det inte hur många nya varianter på skyddsformer som skapas eller hur många initiativ från markägarhåll som tas.

Historiskt har vi dock sett ett gott exempel på initiativ från markägare som staten besvarade på ett positivt sätt och som ledde till ett snabbt, kostnadseffektivt och relativt stort kliv framåt när det gällde att uppnå miljömålet levande skogar. Det goda exemplet är det s k ESAB-paketet som genomfördes i huvudsak under år 2014, där staten efter initiativ från de stora skogsbolagen ställde 100 000 hektar egen mark (från Sveaskog) till förfogande som bytesmark. Ett byte genomfördes värde mot värde vilket ledde till att staten kunde bli ägare till ca 64 000 hektar skyddsvärd mark. Det är en större areal i ett

projekt än vad staten dessförinnan förmått lösa in genom traditionella reservatsförhandlingar under mer än 10 år. Mer om det framgångsrika projektet finns att läsa i Naturvårdsverkets rapport "Skydd av skog med ersättningsmark".

Länsstyrelsernas samlade anspråk på att skapa nya reservat på Stora Enos marker uppgår till ca 20 000 ha. Dessa marker har av bolaget undanhållits från aktivt brukande för att visa vår goda vilja och inte försvåra dialogen med länsstyrelserna. Tiden går och i stort sett händer inget rörande dessa reservatsförslag. Naturvårdsverket har även nyss meddelat oss att det i deras anslag för 2021 inte finns några ytterligare pengar för att lösa ens något av de förslag som finns på listorna. Stora Enso anser detta vara mycket otillfredsställande och åter ett tydligt tecken på att det är pengar som fattas, inte alternativa skyddsformer.

Detta kan summeras att Stora Enso idag har ett anspråk från länsstyrelsen på ca 20 000 ha skog för att skapa nya reservat. Denna vision kan dock inte mötas, när det inte finns några medel. Det är därför av yttersta vikt att beslutsordningen skall vara sådan, att först säkras finansieringen, sedan inleds en dialog med markägaren och sedan kan anspråket genomföras. Myndigheterna skall därmed inte avgränsa större arealer, än vad det finns finansiering till.

En dialog måste snarast komma till stånd för att hantera de reservatsanspråk som finns på Stora Ensos marker samt andra skogsägares marker.

10.2 Frivilligt formellt skydd som det huvudsakliga arbetssättet för skydd av skog

Stora Enso anser att det är bra, men inte oproblematiskt att den nationella strategin för formellt skydd av skog ses över. Nyckelbiotopsbegreppets styrning av de frivilliga avsättningarna inom FSC och PEFC kommer att påverka möjligheten att skapa större sammanhängande områden. Det är högst oklart hur utredningen tänker sig att alla privata markägare ska kunna enas i en gemensam vilja att ge upp sin mark för det allmännas bästa.

För bolagsskogsbrukets del kan vi konstatera att det kan gå fort att realisera markbyten av relativt stora arealer förutsatt att utbytesmark erbjuds via ESAB-liknande koncept, eller att ersättning utgår med realistiska möjligheter att investera i ersättningsmark. Hittills kan vi se att det är medel för att skapa skyddad mark som har saknats.

Att kriterierna för bildande av formellt skyddade områden är tydliga menar vi är en förutsättning, men skillnaden från nyckelbiotopsbegreppet är inte helt klagjord.

Det är oklart varför brukningsenheter är ett relevant begrepp vid avgränsningen av tilltänkta formellt skyddade områden. Vi kan förstå att höga koncentrationer av utvecklade naturvärden prioriteras för formellt skydd. Om dessa sedan utgör brukningsenheter eller ej borde inte ha en avgörande påverkan. Vi kan förstå att en bildning av ett formellt skyddat område som sträcker sig över flera brukningsenheter kan vara mer administrativt betungande, men detta ska enligt utredningen lösas i dialogprocessen inför bildandet. För att lyckas är det viktigt att den fjällnära avsättningen inte konsumerar alla avsatta medel.

Det är bra att den nationella strategin vägleder Länsstyrelserna och Skogsstyrelsen i framtagande av de regionala strategierna. I vägledningen bör ingå ramar, så att myndigheterna inte avgränsar mer än vad som är finansierat och krävs för att nå de nationella målen.

Vi anser att myndigheter inte skall avgränsa större arealer, än vad det finns finansiering till.

Stora Enso ser positivt på en översyn av reglerna för miljöbalkstillsyn vid pågående markanvändning.

10.3 Nya sätt att skydda skog

Stora Enso anser att ett tidsbegränsat områdesskydd kan leda till att myndigheter fattar beslut mer lättvindligt och det finns risk för att stora arealer läggs på is. Ersättningen som utgår vid ett tidsbegränsat reservat måste vara nivålagd så att den risken minimeras.

Förslaget om mer ändamålsenliga biotopskyddsområden är rimligt.

1. Stora Enso ser positivt på förslaget om ersättning för förstärkt hänsyn, men undrar om det är rimligt att tro att förslaget får täckning i kommande statsbudgetar.

2. Stora Enso vill betona att myndigheter inte ska avgränsa mer areal, än vad det finns finansiering till. Vi ser inte att väntansavtalet är en lösning på den rådande situationen. Stora Enso har idag ca 20 000ha skog i anspråk för nya reservat och det finns inte medel avsatt för detta inom den närmaste tiden.

10.4 Ersättning för naturvård

Det står att det inte ska vara skattebefriande om Skogsstyrelsen lägger ett förbud, då blir man skattepliktig även för eventuell intrångsersättning? Under toleranströskeln utgår ingen ersättning. Stora Enso anser att det inte borde vara någon skillnad.

Stora Enso förordar att reglerna för ersättning enligt 31 kap. Miljöbalken behålls men att möjligheten till avsättning till ersättningsfond utvecklas, med längre tid och att återläggningspåslaget knyts till statslåneräntan. Nuvarande påslag, 30 %, tillkom i en tid med betydligt högre allmänt ränteläge än i dag. Dessutom måste tiden för köprätter enligt jordförvärvslagen (juridiska personer) synkroniseras med tiden för ersättningsfondsavsättning, nu förloras rätten att återköpa efter fem år.

Stora Enso ser positivt på översynen av reglerna av ersättning för naturvårdsavtal görs för att möjliggöra beskattning i annat inkomstslag eller periodisering. Man vill ha över i inkomst av kapital och det är bra. Det gör ersättningen oberoende av inkomst.

Det är bra att utreda om ersättning vid nekat tillstånd i fjällnära skog kan omfattas av reglerna som gäller för skogsskadekonto. Man borde byta namn om förslaget realiserar.

Stora Enso anser att det är bra att utreda vilka effekter höjningen av intrångsersättningen med 25 procent av marknadsvärdet fått, samt vilka konsekvenser skattefri ersättning motsvarande 100 procent av skadan skulle medföra. Det är oklart om det är Naturvårdsverket som är mest lämpad att utreda. Frågan om effekten är bredare än Naturvårdsverkets konsekvens eftersom skatterelaterad kompetens saknas. Nuvarande system med 25% påslag är bättre för Stora Enso om vi verkligen får möjlighet att

utnyttja köprättigheterna fullt ut. Det bygger på att man hittar något att köpa inom tidsfristen. Optimalt vore om vi kunde få längre tid på oss att kompensations köpa. Vi har 21% skattesats, medan privata betalar 30% på inkomst av kapital.

En rimlig ersättningsnivå vore vara på 125% som kan sättas in i ersättningsfond och möjliggöra köp under en längre tid än vad jordförvärvslagets tidsfrister medger. Huvudregeln idag är 3 år + 3 års tidsfrist. Efter det måste pengarna tas ut och beskattas med straffskatt. Det gör regeln olämplig för markägare i alla kategorier. Detta bör ses över. Vi är tveksamma till regelförslaget om skattefrihet. 125% är inarbetat och en revidering av skattelagstiftningen bör göras i en separat utredning.

10.5 Skyddad natur kan spela en aktiv roll för landsbygdsutveckling

Stora Enso anser i huvudsak att förslagen är bra, om de gör att vi kommer närmare vårt internationella åtagande.

En kraftig ökning av arealen stora nationalparker minskar möjligheten att investera i mindre naturreservat som finns spridda i geografien.

Del 3) Nyckelbiotoper

Sammanfattning

Stora Enso samtycker med utredningen, att Skogsstyrelsen saknat bemyndigande att föreskriva om samrådspplikt vid åtgärder i nyckelbiotoper. Vi ser positivt på att samråd ska begäras i särskild ordning. Det är viktigt att det är tydligt när samrådspplikt föreligger.

Vi välkomnar förslaget att Skogsstyrelsen ska upphöra att registrera nyckelbiotoper. Detta tillsammans med flera andra delar från utredningen, kommer troligen att minska konflikten kopplat till nyckelbiotoper. Kopplat till certifiering, kommer förslaget inte påverka skogsägare på kort sikt, men det kan gynna diskussionen inom ramen för certifieringssystemen.

Stora Enso anser att förslaget om att gallra registret är rimligt, utifrån den beskrivning som utredningen givit. Vi anser dock att det kan finnas praktiska utmaningar till exempel hur ska skriftliga kommentarer om ett objekt hanteras?

Endast på uppdrag av markägaren skall Skogsstyrelsen få inventera och bedöma naturvärden. Vi är starkt emot att Skogsstyrelsen ska kunna genomföra detta på uppdrag av någon annan än markägaren.

Vi anser att gången bör vara sådan, att de områden som bedöms betyda mest för den biologisk mångfald bör prioriteras för formellt skydd, förutsatt att inte skogsägaren vill sätta av skogen som en frivillig avsättning istället.

12.2 Begreppet nyckelbiotop används för att definiera

Vi har ingen anledning att ifrågasätta utredningens bedömning att Skogsstyrelsen saknat bemyndigande att föreskriva om samrådspplikt vid åtgärder i nyckelbiotoper. Vi anser att utredningens

förslag om att samråd ska begäras i särskild ordning är rimligt och inte som tillämpningen ser ut idag att samråd anses initierat i samband med avverkningsanmälan. Detta som ett led i att förtydliga markägarens ansvar i att ha kunskap om naturvärden på sin fastighet.

Från vår utgångspunkt vill vi betona att det är av största vikt att det är tydligt när samrådsplikt råder, det ska inte kunna gå att misstolka.

12.6 Skogsstyrelsen bör upphöra med nyckelbiotopsregistreringar

Stora Enso anser att detta är ett bra förslag, som tillsammans med andra delar av utredningen kommer att minska konflikten runt nyckelbiotoper. Vi tror att de samlade föreslagna förändringarna kommer att öka motivationen och skapa större intresse hos markägarna att värna höga naturvärden.

Förslaget tillstryker även markägarens ansvar för att känna till och värna de höga naturvärden som finns, vilket vi anser är bra och nödvändigt.

För certifierade markägare innebär förslaget ingenting i det korta perspektivet, men det kan skapa nya förutsättningar för att inom ramen för certifieringssystemen komma vidare i diskussionerna om synen på och hanteringen av de områden som idag benämns nyckelbiotoper. Detta inte minst tillsammans med utredningens förslag om inventering av naturvärden som inte mynnar ut i en sammanvägd bedömning och förslaget om gallring av "nyckelbiotopsregistret".

Fortsättning, Förslag 12.6, *"Alla delar av registret som utgör en sammanvägning av naturvärden och en klassificering av dessa utifrån de förutsättningar som rådde vid inventeringstillfället bör gallras. Det innebär bland annat att begreppet nyckelbiotop och objekt med naturvärde tillsammans med det registrerade namnet ska utgå ur registret."*

Stora Enso menar att förslaget är en rimlig och logisk konsekvens av den bakgrund och situation som utredningen beskrivit.

Fortsättning, Förslag 12.6: *"Registret bör i stället kvarstå med de objektiva fynd som identifierats vid fältinventering och som är betydelsefulla för att kunna bedöma naturvärdena inom ramen för myndighetens handläggning där sådan kunskap kan vara relevant. En gallringsföreskrift bör därför meddelas för att möjliggöra att endast de uppgifter i nyckelbiotopsregistret som har stöd i rättsordningen kvarstår."*

Stora Enso anser att en gallringsföreskrift är en absolut förutsättning för att detta förslag ska kunna genomföras.

Vi ser dock praktiska utmaningar i detta: Hur ska t.ex. skriftliga kommentarer om ett objekt hanteras? Dessa innehåller sannolikt uppgifter som saknar stöd i rättsordningen, t.ex. resonemang om varför en viss bedömning gjorts. Samtidigt kan kommentarerna innehålla uppgift om objektiva fynd, som enligt förslaget ska kunna kvarstå.

Vi anser att det är av stor vikt att den information som bedöms ha stöd i rättsordningen bevaras.

Fortsättning, Förslag 12.6: *"Skogsstyrelsen bör fortsatt kunna inventera och bedöma nyckelbiotoper mot betalning inom sin uppdragsverksamhet."*

Stora Enso anser att förslaget är bra, under förutsättning att man ska uppfatta det som att Skogsstyrelsen ska få fortsätta inventera och bedöma nyckelbiotoper på uppdrag av markägaren. Vi är dock emot att Skogsstyrelsen ska kunna inventera och bedöma nyckelbiotoper på uppdrag av någon annan än markägaren.

Det är dessutom viktigt att poängtera att resultaten från den här typen av uppdrag ägs av uppdragsgivaren, d.v.s. markägaren och ska inte få användas i Skogsstyrelsens ärendehandläggning.

12.8 Staten bör ta ansvar för brukningsenheter med stor förekomst av utvecklade naturvärden

Stora Enso anser att som princip bör de områden som bedöms betyda mest för den biologiska mångfalden prioriteras högst för formellt skydd, förutsatt att markägaren inte själv vill sätta av dessa objekt frivilligt.

Det är inte svårt att förstå logiken bakom att nyckelbiotopsrika brukningsenheter har prioriterats, men ur ett resurshushållningsperspektiv är det viktigare att de för den biologiska mångfalden mest värdefulla områdena skyddas först.

Detta resonemang tar utgångspunkt i att varje nyckelbiotop är unik, men också i att alla nyckelbiotoper faktiskt inte är lika betydelsefulla för den biologiska mångfalden.

Den absoluta mängden värdefull natur inom en begränsad geografi är dock en relevant aspekt som talar för att nyckelbiotopsrika brukningsenheter kan vara värda att prioritera.

Del 4) Kunskaper om naturvärden i skogen samt hur kunskapsunderlag om naturvärden ska tas fram och hanteras

Sammanfattning

Stora Enso avstyrker förslaget om att införa en kunskaps- och bevisbörderegulering i skogsvårdslagstiftningen, av det skälet att en sådan regel inte behövs. Lagstiftning ska inte belastas med regleringar som inte fyller något materiellt behov.

När det gäller frågan om att bryta sambandet mellan underrättelseskyldigheten enligt skogsvårdslagstiftningen och samrådsplikten enligt 12:6 MB anser Stora Enso att frågan måste lösas i ett större sammanhang, där även strafflagstiftningen kring 12:6 samt ersättningsreglerna i 31 kap. MB hanteras. Att bryta sambandet utan någon materiell ändring av 12:6 MB nu, riskerar att endast leda till ökad osäkerhet och ökade hanteringskostnader för inblandade aktörer.

Stora Enso är skeptiskt till den storskaliga inventering i form av naturmiljöbeskrivningar som utredningen föreslår. Det är svårt att få grepp om vad det är för någon slags inventering. Den ska innefatta en hel del men ändå inte utgöra något ställningstagande. Stora Enso tror inte att det är möjligt att klara en sådan balansgång. Det handlar mer om att ersätta nyckelbiotopsinventeringarna med något snarlikt, men på en mer övergripande nivå.

Skogsstyrelsens inventeringsarbete bör istället inskränka sig till de områden som avses avsättas med formellt skydd. I övrigt bör det vara den enskilde skogsägaren som ansvarar för nödvändiga inventeringar för brukandet av den egna skogen i linje med det kunskapskrav som utredningen föreslår och som man i sak redan anser föreligger.

Stora Enso har ingen erinran mot att handläggningstiden kortas, men bedömer att det behöver samordnas med motsvarande justering i 12:6 MB för att bli funktionellt.

14.1 Kunskapskrav i skogsvårdslagen

I princip all lagstiftning ställer krav på att den enskilde ska ha den kunskap som krävs för att följa lagstiftningen i fråga, utan att det för den sakens skull måste skrivas ut i lagtext. Okunskap om gällande rätt är inte något som fritar från ansvar. I 2 kap. miljöbalken finns förvisso en bestämmelse om att verksamhetsutövaren eller den som vidtar en åtgärd ska ha den kunskap som krävs för att skydda miljön och människors hälsa. Bestämmelsen får ses som en konsekvens av den likaledes författningsreglerade försiktighetsprincipen, se 2:3 MB, och tillför egentligen inget i sak.

Skogsvårdslagen är en speciallagstiftning med två uttalade syften i form av ett produktionsmål om att skogen ska skötas för att ge en god avkastning och ett miljömål om att bevara den biologiska mångfalden. Att införa ett kunskapskrav borde då rimligen även innebära att det även gällde produktionsmålet. För att sköta skog på ett tillfredställande sätt i enlighet med skogsvårdslagen krävs det naturligtvis att skogsägaren har kunskap om båda målen. Lagstiftning bör dock inte belastas med fler bestämmelser än vad som är nödvändigt för att den ska kunna uppnå sitt syfte. Bestämmelserna i skogsvårdslagen ska uppfyllas alldeles oavsett ett lagfäst kunskapskrav eller inte. Den föreslagna bestämmelsen är därför onödig och kostsam för både staten samt skogsägaren och bör därmed inte införas.

Att en myndighet kan kräva in uppgifter som krävs för att handlägga ett ärende och att det är den som avser att vidta en åtgärd som har bevisbördan för detta är inte heller något som behöver regleras genom en kunskaps- och bevisbörderegler. Det skulle mest handla om att slå fast självklarheter. På samma sätt är det självklart att en myndighet inte äger rätt att kräva in uppgifter som går längre än vad som krävs för ärendets handläggning. Det följer direkt av förvaltningslagens regel (9 §) om att ärenden ska handläggas enkelt, snabbt och kostnadseffektivt. Det är däremot inte möjligt att tillämpa en "omvänd bevisbördan" i fråga om redan vidtagna åtgärder, vilket antyds i 13 kap i betänkandet. Skulle det vara så att en åtgärd vidtagits och behörig myndighet har invändningar mot det är det myndigheten som har bevisbördan för att åtgärden skett i strid med gällande lag. Det gäller även enligt miljöbalken.

När det sedan gäller förhållandet mellan miljöbalken och skogsvårdslagstiftningen finns det en etablerad förbindelse i form av samrådsskyldigheten enligt 12:6 MB genom Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om anmälningsskyldighet för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken avseende skogsbruksåtgärder. Av föreskriften framgår bl.a. att åtgärder som omfattas av skogsvårdslagens och skogsvårdsförordningens regler om underrättelse till Skogsstyrelsen också är samrådspliktig enligt 12:6 miljöbalken. Sådan underrättelse räknas då även som samrådshandling. Skogsstyrelsens föreskriftsrätt grundar sig på 6 § förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.

Detta är ett administrativt enkelt sätt att reglera när samrådsplikt föreligger vid slutavverkning, uttag av skogsbränsle och dikning. Föreskriften innehåller även ytterligare åtgärder som anges ska föranleda samråd enligt 12:6 MB. Utredningen föreslår nu att denna obligatoriska koppling ska upphöra genom att första stycket i 6 § förordningen om anmälan för samråd upphävs. Därmed blir samrådsplikten inte längre obligatorisk utan det blir upp till markägaren att på egen hand avgöra när samrådsplikt är för handen.

Konsekvensen av föreslaget kan bli att färre skogsvårdsåtgärder behöver anmälas för samråd. Problemet är dock att 12:6 MB inte är särskilt tydlig, vilket också påpekades av lagrådet avseende kriminaliseringen av överträdelser av samrådsplikten. Samrådskravet utlöses vid verksamheter och åtgärder som väsentligt kan ändra naturmiljön. En avverkning är ett ganska påtagligt ingrepp i naturmiljön och underrättelseskyldighet gäller enligt skogsvårdslagstiftningen för avverkningar om minst 0,5 ha. Nämnda bestämmelse i skogsvårdslagstiftningen torde vara föranledd av hänsyn till miljön och inte produktionskravet i nämnda lagstiftning. Utrymmet för att underlåta att anmäla en avverkning som omfattas av underrättelseplikten för samråd enligt 12:6 MB i dess nuvarande lydelse får därför ses som mycket begränsat.

Ska en ändring i 6 § förordningen om anmälan för samråd göras med föreslagen effekt bör även 12:6 MB ändras så att det klart framgår vilka krav som ställs för när samråd ska ske. Det torde dock vara relativt svårt att åstadkomma med hänsyn till hur förhållandevis bagatellartade aktiviteter kan omfattas av samrådsplikten, t.ex. uppförande av radio- och telemaster som inte är tillståndspliktiga samt anläggande av ridstigar och vandringsleder i känslig naturmiljö (se kommentaren till miljöbalken).

Görs aktuell ändring enbart på föreslaget sätt, utan ytterligare författningsändringar, blir det markägaren som har att avgöra när samrådsplikten inträder. För att inte riskera att bli åtalad är det nog många markägare som kommer att föredra att anmäla åtgärden för samråd, vilket då leder till mer byråkrati när dagens samordnade förfarande inte kan tillämpas. Det föreslås förvisso att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket ska ta fram gemensam vägledning, men hur tydlig denna blir eller när den kan tänkas komma är dock inte känt. Det torde bli svårt att lämna någon klar och tydlig vägledning utan föregående praxis, särskilt som ändring ska ske inom ramen för gällande bestämmelse.

Det är således osannolikt att föreslagen förändring kommer att leda till någon verklig förenkling och ökad tydlighet. Det mest sannolika är att det kommer att skapas ökad osäkerhet och mer byråkrati.

Ska det göras något åt 12:6-samrådets omfattning bör det ske samordnat med en översyn av bestämmelsen som sådan och straffrättsregleringen. Det bästa vore om 12.6 MB alls inte var tillämplig på normala skogsbruksåtgärder inom ramen för pågående markanvändning. I sådant sammanhang borde också ersättningsbestämmelserna i 31 kap. MB ses över. Idag kan inskränkningar med stöd av 12:6 MB berättiga till ersättning. Samma sak gäller för inskränkningar med stöd av 7 kap. MB i enlighet med vad som regleras i 31 kap. MB. För inskränkningar till följd av 8 kap MB avseende artskyddet finns dock ingen sådan reglering. Detta rör förvisso inte denna utredning, men eftersom det delvis är kopplat till 12.6 MB vill vi nämna det. Inskränkningar med stöd av 8 kap. MB bör inte få ske i sådan omfattning att det påtagligt försvårar pågående markanvändning. I sådant fall bör istället områdesskydd väljas för att ingreppet ska bli proportionerligt för den enskilde.

Det är viktigt att det tas ett helhetsgrepp på dessa frågor för det fall man önskar göra ändringar. Alla är nämligen betjänta av en skogs- och naturvårdsreglering som kan åtnjuta respekt hos alla inblandade intressenter.

14.3 Kunskapsunderlag och inventering

Den inventering av naturvärden som föreslås av utredningen i form av naturmiljöbeskrivning är en svårfångad figur. Utgångspunkten synes vara att detta är något som markägaren redan idag är skyldig att ha kunskap om. Det skulle således inte behövas. Utredningen har dock funnit att det inom det s.k. småskogsbruket och mellanskogsbruket inte finns en sådan kunskap. Det skulle i så fall vara ett brott mot den föreslagna kunskapsregeln.

Förslaget skulle kunna ses som en pragmatisk lösning för att underlätta för nämnda skogsägargrupper att uppfylla lagkravet. Det finns emellertid problem med en sådan storskalig inventering. Den ska inte innefatta någon sammanvägd bedömning av naturvärdena utan endast peka på typiskt sett viktiga områden för naturvärden. Den ska dock vara så pass konkret att bl.a. rödlistade arter och eljest skyddade arter ska ingå vid genomgång av de provytor som läggs ut. Någon översiktlig scanning är det således inte. All inventering innehåller också med nödvändighet moment av subjektivitet. Hur stor yta som kan komma att omfattas av s.k. höga naturvärden är också osäkert. Utredningen nämner 5 % av den produktiva skogsmarken som ligger på det enskilda skogsbrukets marker. Varifrån denna siffra kommer eller hur den tagits fram omnämns dock inte. Hur tillförlitlig uppgiften är återstår alltså att se och även hur det kommer att slå över landet. Risken är stor att vissa typer av skogsbruk kommer att drabbas mycket hårt enkom för att de hittills brukat sin skog på sätt som bevarat höga naturvärden. Det kommer inte att öka den tillit som utredningen säger sig vilja främja. Statliga ingripanden brukar inte vara en god grund att bygga samförstånd och tillit på.

Det är helt enkelt väldigt svårt att veta vad förslaget kommer att leda till vid tillämpning. Ett alternativt sätt att hantera frågan är att utgå från att alla markägare ska ha den kunskap som krävs när de vidtar skogsbruksåtgärder, vilket även verkar vara utredningens principiella åsikt att de ska ha. Den som inte besitter tillräcklig kunskap själv blir därmed tvungen att anlita extern hjälp för att skaffa sig den kunskapen. Sådan hjälp finns att tillgå, dels hos skogsägarföreningar och de större skogsbolagen dels hos fristående konsulter. Detta sker för övrigt redan idag och många skogsägare har skaffat sig skogsbruksplaner där naturvärdesinventeringar ingår och de allra flesta anlitar dessutom sakkunskap när de ska utföra konkreta skogsbruksåtgärder. En uppdaterad skogsbruksplan ser vi som ett mycket bra verktyg för att uppnå den allsidiga kunskap om skogen som en skogsägare bör ha.

Sammanfattningsvis är det mycket svårt att bedöma effekterna av förslaget.

Nyckelbiotopsinventeringarna ska upphöra men ersättas av ett storskaligt inventeringssystem i statlig regi utan att några egentliga bedömningar ska ske. Det framstår som en vanskelig balansgång. Skogsstyrelsens aktiva inventeringsarbete bör inriktas mot frågor som rör områden som avses bli föremål för formellt skydd. Här är utredningens uttalande om att utpekande av områden för formellt skydd bör anpassas till den budget som finns för skyddande av områden bra. För områden som markägaren avsätter frivilligt bör denne ha hela ansvaret.

För att öka tydligheten kring ansvaret i skogen bör Skogsstyrelsen vara ensam ansvarig myndighet. Dagens delade ansvar mellan Skogsstyrelsen och Länsstyrelserna är ineffektivt och skapar otydlighet för markägaren.

14.4 Kortare handläggningstider

Stora Enso anser att korta Skogsstyrelsens handläggningstid till tre veckor istället för sex är en bra ändring i sig, förutsatt att Skogsstyrelsen ges resurser att hantera en sådan förändring med bibehållen kvalitet. Det bör dock samordnas med motsvarande ändring avseende 12:6-samrådet. Annars är inte mycket vunnet.

Det framstår också som rimligt att en trakt ska vara färdigplanerad avseende miljö- och kulturvårdshänsyn när den lämnas in till Skogsstyrelsen.

Del 5) Fjällnära skog

Sammanfattning

Stora Enso anser att förslaget att ge de stora skogsområdena med höga naturvärden ett långsiktigt skydd, i grunden, är bra.

Vi anser att det är bra att skapa långsiktiga samt tydliga spelregler för skogsbruket i det fjällnära området. Detta genom att förtydliga att skogsbruk är pågående markanvändning samt att nekat tillstånd att avverka kopplas till en automatisk ersättningsrätt.

Det är positivt att ambitionen är en sammanhängande lagstiftning som rör skogsbruk i det fjällnära området.

Stora Enso välkomnar prioriteringen att instifta reservat på statlig mark och föreslår att hela fastighetsverkets innehav i det fjällnära området blir nationalpark.

Stora Enso anser att förslaget gällande att använda statens mark som ersättningsmark är bra. Det är dock viktigt att förutsättningarna samt rätten till ersättningsmark är lika för både enskilda och bolag. Kopplat till detta bör det övervägas att avsätta mer ersättningsmark för markbyte än vad som föreslås.

Stora Enso menar att det är viktigt att reservatsbildning som huvudregel sker på frivillig grund. Det är också viktigt att ta fram lösningar som kan accepteras av de markägare som påverkas. Vi vet exempelvis inte i nuläget vilken form av markanvändning som kan ge intäkter i framtiden. Vi utesluter inte att det kan vara andra nyttor än skogsbruk.

I remissen föreslås att myndigheterna ska initiera en dialog med de större bolagen kring hur områden med höga naturvärden ska hanteras. Vi ser positivt på samverkan och välkomnar dialogen. Stora Enso anser att hanteringen av markägare ska vara lika oavsett storlek på markinnehav. Stora Enso vill betona vikten av att alla markägare ska behandlas lika och att rätten till ersättningsmark eller intrångsersättning vid instiftande av formellt skydd, ska gälla även för bolag. I de fall staten önskar

instifta formellt skydd på Stora Ensos mark, vill Stora Enso i första hand ha ersättningsmark och i andra hand ekonomisk ersättning.

En helhetsbild är avgörande för att möjliggöra ett ökat skydd i den fjällnära skogen. Ökar andelen skydd av den sammanhängande fjällnära skog, borde det rimligen minska behovet av naturhänsyn i närliggande områden som inte uppfyller detta.

15.6 Förslag till tydligare lagstiftning för tillstånd till avverkning i fjällnära skog

Stora Enso anser att områdesskydd i det fjällnära området ska baseras på frivillighet och att i de fall det blir tal om formellt skydd ska det råda ersättningsrätt för alla markägare oavsett storlek på markinnehav och typ av markägare (enskild, bolag, allmänning).

Vi välkomnar att det förtydligas att pågående markanvändning är skogsbruk i det fjällnära området och att nekat avverkningstillstånd ska kopplas till automatisk ersättningsrätt.

Det är bra att Skogsstyrelsen kan meddela föreskrifter om att tillstånd inte krävs för åtgärder som är nödvändiga, för att hantera skogsskyddet enligt §29 SVL.

Vi anser att det är riktigt, att beslut om hur skogsbruket får bedrivas på aktuell fastighet skrivs in i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Det är bra att nekat avverkningstillstånd i det fjällnära området kopplas till automatisk ersättningsrätt för berörd markägare.

Vi menar att det är rimligt med ersättning på 125 procent av marknadsvärdeminskningen, om pågående markanvändning avsevärt försvåras till följd av nekat avverkningstillstånd.

Stora Enso anser att det är rimligt att en markägare blir återbetalningsskyldig om den fått ersättning till följd av avverkningsförbud och att avverkning sedan blir tillåten inom en tioårsperiod.

Vi anser att det är bra att Skogsstyrelsen får särskilda medel för att betala ut ersättning till markägare vid beslut om nekat avverkningstillstånd.

Stora Enso tycker det är rimligt att beslut om nekat avverkningstillstånd eller beslut om hänsyn bör beaktas vid fastighetstaxeringen.

16.2 En statlig satsning för bevarande och utveckling av de stora sammanhängande naturskogarna med mycket höga naturvärden

Stora Enso anser att ambitionen att ge ett långsiktigt skydd för de stora sammanhängande naturskogarna i det fjällnära området i grunden är bra. Ett utökat formellt skydd i det fjällnära området ska i första hand ske på statlig mark. Formellt skydd hos övriga kategorier av markägare ska ske enligt samma villkor oavsett storlek på markinnehav och typ av ägande, och baseras på frivillig grund.

Formellt skydd inom det fjällnära området ska ske på frivillig basis enligt samma princip som i resten av Sverige.

Stora Enso utgår ifrån att nekat tillstånd för avverkning gäller områden med höga naturvärden. Processen att peka ut dessa områden bör ske skyndsamt.

Stora Enso ser positivt på ersättningsmark och att den rätten ska gälla lika för alla skogsägare inklusive skogsbolag. För Stora Ensos del skall ersättningsmark vara den huvudsakliga principen för ersättning vid instiftandet av formellt skydd.

Kopplat till den föreslagna dialogen mellan myndigheterna och de stora bolagen kring skydd av skogar med höga naturvärden, vill Stora Enso betona vikten av att alla markägare behandlas lika och att rätten till ersättningsmark eller inträngsersättning vid instiftande av formellt skydd, ska gälla lika.

Vi anser att det är bra att myndigheterna avser att ha dialog med berörda markägare kopplat till lämpliga formella skyddsformer.

Stora Enso ser positivt på att nationalparker och naturreservat utformas på ett sätt som möjliggör näringsverksamhet som inte har negativ påverkan på områdenas naturvärden.

Stora Enso vill understryka vikten av en tillräcklig budget och snabb hantering kopplat till bildandet av formella skydd i det fjällnära området.

Vi anser att det är bra att skapa långsiktiga samt tydliga spelregler för skogsbruket i det fjällnära området. Det är viktigt att man ser till helheten om man ska gå vidare med ett ökat skydd av fjällnära skog.

Den totala ambitionen avseende skydd av fjällnära skog bör vägas av utifrån nationella mål, naturvårdsnyttan och de konsekvenser det får för skogsbruk och skogsindustri i dessa regioner. Det är också viktigt att utifrån ett helhetsperspektiv tydliggöra vad som gäller avseende skogsbruk och naturvårdsprioriteringar i angränsande områden till det utpekade och skyddade fjällnära området.

Skyddas större arealer än idag inom det fjällnära området borde det rimligen minska behovet av naturhänsyn i närliggande områden. Här finns givetvis områden med högre naturvärden, men som i sig har ett lägre värde då det inte är sammanhängande som de större områden som är identifierat för skydd.

Med större sammanhängande och skyddade områden i det fjällnära så borde ett mer produktionsinriktat skogsbruk kunna bedrivas utanför detta område. Går man vidare med ett ökat skydd av fjällnära skog, bör man därför tydliggöra ambitionerna i en större geografi och väga in både naturvårds- och produktionsaspekterna.

16.3 Kostnader för anslag till Naturvårdsverket och länsstyrelserna

Stora Enso anser att det är viktigt med tillräckligt stora anslag/ersättningsmark för att utredningens förslag ska gå att genomföra. Myndigheter måste säkra finansiering innan ambitionsnivån sätts för skydd av områden. Risker är annars att mängden områden/arealer som det läggs en död hand på ökar, eftersom inte ambitionsnivån är i paritet med de ekonomiska förutsättningarna. Det är viktigt att man tar ställning till vilka områden som ska skyddas och betalar ut ersättning för formellt skydd inom rimlig tid. För att säkerställa att markägare inklusive bolag får ta del av ersättningsmark, finns det skäl att överväga ett större markbytesprogram än det som ingår i nuvarande förslag.

För Stora Enso

Martin Holmgren, VD Stora Enso Skog